

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Vita Spirituali, Eivsque Perfectione - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1611

Perfectionem consistere in charitate Dei, & proximi. Cap. viij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77833)

Matth.
19.

sine gratia, & charitate custodimus. Si verò Dominus adolescenti dixit: Si vis ad vitam ingredi, serua mandata; non de præceptis tantum decalogi, sed de omnibus generaliter præceptis edixit. Quorum vnum est charitatis Dei, & proximi mandatum. Quod qui cum omnibus aliis custodierit, absque dubio vitam æternam accipiet. Habemus ergo quorūcumque præceptorum custodiam, si solum intra præcepti metas se contineat, nos quidem pœnis æternis eripere, & bonos, ac Dei amicos facere, non tamen perfectos efficere. Perfectio quippe altior res est, quam ut à solis præceptis, aut à solis consiliis pendeat, cum sit finis omnium præceptorum, & vniuersorum consiliorum scopus, propter quam consequendam, tam præceptis, quam consiliis seruandis insistimus. In id enim obseruatione diuinæ legis, & sacrificiorum indebitorū oblatione tendimus, ut præmium æternum adipiscamur, quod omnes prædestinati adipiscunt, perfectione etiam, ac sanctitatem assequuntur. Itaque eorum quidam adhuc in vita mortali, quemdam haustum vitæ æternæ, id est perfectionem inchoatam gustant. Alij autem, qui negligentius viuunt, & tardius currunt, saltem in fine vitæ, & ingressu regni, post purgatorij pœnas sustetatas, & omnimodam leuium defectuum purgationem acceptam; perfectionem consummatam, & absolutam accipient. Felices, profectò, qui sanctitatem præceptorum, & consiliorum custodia quærunt, licet numquam ad eam in hac vita perueniant, quia saltem in alia vita, quæ verè vita est, non fraudabuntur à desiderio suo: sed longè feliciores, qui in hac mortalitate adhuc positi, perfectionem promerentur, quorum maior est erga Deum fidelitas, erga proximos utilitas, & erga seipos ascendendi facultas. Intra bunt sanè non in quodcumque gaudium, sed cum sanctis, ac magnis viris, qui seipos, & omnia terrena vicerunt, in maximum, atque incomprehensibile gaudium Domini sui.

*Perfectionem consistere in charitate
Dei, & proximi.*

CAPVT VII.

 B iam inuenimus pulcherrimam perfectionis margaritam, quam in tam pretiosis Christi sponsi thecis inuenire, necdum valuimus? Vbi sponsam charissimam reperimus, in cuius amplexu inseparabili, posita est vera & tota spiritalis vitæ felicitas? Quis ostendet nobis locum sapientia? Quis monstrabit sedem intelligentia? Quis aperiet, vbi pascat, vbi cubet in meridie, ne vagari incipiamus, aut prosequamur post greges tantum sodalium eius, hoc est, post alias virtutum actiones, quæ rescire aliquantulum possunt; ducere nos ad reginam, & sponsam taneis laboribus quæsitam possunt, sed omnino satiare, & inebrietate non possunt. Certè in eo querenda, & inuenienda est, quod & gratia sit, & consilium sit, & præceptum sit, & finis sit, ac scopus omnis gratia, cunctorum consiliorum, ac vniuersorum præceptorum. Hæc est charitas (ò magna res, & pretiosa gemma; ò eximia, atque incredibilis pulchritudo) qua Deum propter semetipsum amamus, & propter ipsum Deum omnes fratres, sine vlla exceptione, diligimus. Charitas, inquam, quæ à gratia nos faciente Deo gratos, numquam potest separari. Ideo autem sancti doctores in perfectionis definitione, potius charitatis, quàm gratia meminerunt, quoniam gratia solum habet ani-

A ma essentiam perficere, & Dei participem facere, charitas verò potentiam voluntatis exornat, ad operandum bene, ac studiosè, & ita, ut opus meritum sit, opera autem præcipuè perfectio requirit, & non ad nudam vitam animæ, sicut gratia donum ordinatur. Charitati competit, quod gratia sit, quoniam eam non sterilis vulua naturæ peperit, sed fecundissimus Spiritus sancti vterus procreauit, dicente Apostolo. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Charitati competit, quod præceptum sit: Quæ omnes obligat, vniuersos altringit, & in nullius, qui saluari velit, libera voluntate relinquitur. Nam hoc est maximum, primūque mandatum: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua. Secundum autè, simile est huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Charitati competit, quod consilium sit: Nam ineffabilis bonitas Dei, quæ optimè nouit figmentum nostrum, ad communem tantum amorem nos adigit, ut felicitè, nihil Deo præponamus, & eius mandata seruemus, eximium autem Sanctorum amorè, quo sæculo renunciant, seipos omni creaturæ subiciunt, & abiectis etris temporalibus, solum Deum cogitant, cum illo iugiter conuersantur, & illum solum concupiscunt, ut finem, quod perueniendum est, nobis proposuit, & sub consilio relinquit. Charitati denique conuenit, quod finis sit, quoniam peccata vitanda sunt, ne charitatem perdamus, sensus, & affectus cohibendi, ut charitatem tutam, & à tentationibus liberam habeamus; virtutes sectandæ, ut charitatem augeamus; oratio, & contemplatio frequentanda, ut charitatem expleamus; & omnia consilia, & præcepta seruanda, ut ad perfectionem charitatis tandem veniamus. Quod aperte docet Paulus, dicens: Finis præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Charitas ergo, quæ cor ab omni criminis contagione purgat, & conscientiam omnium mandatorum obseruatione purificat, & fidem puram illibatamque conseruat, est omnium bonorum operum, omnium sanctorum laborum scopus, atque adeo ipsa est animæ nostræ sanctitas, atque perfectio.

D Sed quo pacto persuadebimus, charitatem, animæ perfectionem & sanctitatem esse? Certè nullo negotio, si eandem esse naturam & qualitatem charitatis, & perfectionis astruamus. Perfectio enim alicuius partis ea est profectò, quæ pars suo fini copulatur, quæ cum reliquis partibus aptè coheret, quæ nihil deest, & omnia sibi necessaria habet, & quam cunctis suis actionibus, tamquam quibusdam moribus, assequi concupiscit. Hæc omnia habet charitas ad eò perfectè, ut illi soli in hac vita competant, & nulli alij, aut dono, aut virtuti conueniant. Nam cum quilibet nostrum pars quædam Ecclesiæ sit, charitas est, quæ iungit nos Deo, tamquam omnium rerum fini, charitas est, quæ nos proximis, tamquam partibus copulat, si eam habeamus, omnia possidemus, illamque veluti fructum, & finem omnium operum, & laborum respicimus. In ea igitur omnis nostra perfectio consistit.

E Finis noster in quem tendimus. Deus est, qui dicit de se ipso: Ego sum *αγαπε* & *ἀγάπη* principium, & finis. Charitas autem vnit nos Deo, Nam qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo, iungit ergo nos vltimo fini, cui iuncti, & vniti totius sanctitatis fonti, & totius iniquitatis consumptori, quid ni simus sancti, atque perfecti? Audi Bernardum aperte proclamantem, iustorum animas Deo, non alio quàm charitate coniungi. Iam verò (inquit)

animæ

Rom. 5.

Matt. 22.

1. Tim. 1.

Apo. 1.
1. Ioan. 1.Bernard.
ser. 83. in
Cant.

Ephes. 5.

animæ reditus. conuersio eius ad Verbum reformandæ per ipsum, conformandæ ipsi, In quo? In charitate. Ait enim: Estote imitatores Dei, sicut filij charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit vos.] Talis conformitas maritat animam Verbo, eum cui videlicet similis est per naturam, similem nihilominus ipsi se exhibet per voluntatem diligens sicut dilecta est. Ergo si perfecte diligit, nuplit, quid hac conformitate iucundius? quid optabilius charitate? qua fit, vt humano magisterio non contenta per remet, ò anima, fiducialiter accedens ad Verbum, Verbo constanter inhæreas, Verbum familiariter percuncteris, consultesque de omni re, quantum intellectu capax, tantum audax desiderio. Verè spiritualis sanctique connubij contractus iste; Patrum dixi contractus, complexus est, complexus planè, vbi idem velle, & nolle idem, vnum faciat spiritum de duobus.] Si charitate anima Deo nubit; si charitate, non iam per alios, sed per seipsam ad Deum accedit; si charitate Deo adheret, si affectuum brachijs ipsum astringit, & Deum (quod in ipso est) numquam separanda complectitur, quid illi deerit, vt ad fastigium virtutis, id est, ad perfectionem ascenderit? De ea quidem secundum tropologiam intelligitur illud Isaia: Glutino bonum est.] Nam optimum est hoc charitatis glutino animam se Deo vnire, quod (si eius naturam, aut vires inspiciamus & à militia prauæ voluntatis disungamus) numquam animam à suo vltimo sine separari permittet. Quid namque hoc tenacius glutino (inquit Bernardus) quod nec aquis eluitur, nec ventis dissoluitur, nec scinditur gladijs? Denique aquæ multe non potuerunt extinguere charitatem. Tenui eum, nec dimittam.] Et sanctus Patriarcha: Non te dimittam, nisi benedixeris mihi.] Ita ista non vult eum dimittere, & fortè magis quam Patriarcha id non vult, quia nec pro benedictione quidem. Si quidem ille benedictione accepta, dimisit eum; hæc autem non sic. Nolo, inquit, benedictionem tuam, sed te. Quid enim mihi est in celo, & à te quid volui super terram?] Cum ergo charitas secundum naturam suam, amicitia quædam sit hominis ad Deum, & vinculum quoddam Dei, & hominis super aliquam communicationem fundatum: & cum Deus sit vltimus finis hominis, manifestum est, quia primam perfectionis qualitatem habet, quæ est, rem perfectam suo fini copulare, & vltimo humanæ vitæ scopo coniungere.

Bernard.

ser. 79. in

Cant.

Gen. 31.

Psal. 72.

I. Cor. 12.

A. 100. 9.

Dion. lib.

6. de diu.

nom. c. 4.

p. 2.

A. 3. 4.

Membra autem capitis nostri Christi, & corporis Ecclesiæ, proximi nostri sunt. Omnes enim vnum corpus sumus in Christo: omnes audimus: Vos estis corpus Christi, & membra de membro.] Qui nos persequeretur, voce Christi percutitur: Saule, Saule quid me persequeris?] At charitas est, quæ nos vnit etiam cum his Ecclesiæ membris, & causa est, vt nostrum locum teneamus, nec alienam sedem occupemus. Vt enim Dionysius Areopagita ex amatorijs hymnis Hierothei ait: Amor. siue diuinus, siue angelicus, siue spiritualis, siue animalis, siue naturalis, virtus vnitua est superiora ad inferiorum mouens prouidentia, & equalia ad socialem communionem adigens; Sicut ergo nos vnit Deo, ita etiam proximis copulat, & ad seruandum locum nobis congruum in Ecclesiæ corpore, siue inferiorem, siue superiorem, pro exigentia nostri status, a ut dignitatis, surruerit, & potenter impellit.] A charitate perfectio dimanat, vt multitudinis creditum sit cor vnum, & anima vna.] Ipsa facit, vt cum infirmo, inistimur; cum scandalizato, vramur: de bonis fratris gaudeamus, & de malis, ac miseris tristimur: & alios, quantumuis, aut loco, aut sanguine, aut conditione à nobis distictos, non alienos, aut separatos, sed vnitos, & ad nos

A pertinentes existimemus. Quare, sicut charitas animæ Deo comparata, gluten est, quod eam ipsi Deo mirabiliter agglutinat; ita quoque proximis comparata glutinum est, & præcipuum, quod animam charitate illinitam fratribus copulat, & quasi inseparabiliter iungit. Verissimè Richardus Victorinus, ait. Hoc glutino virum virtutis, non tantum Deo vniti; sed sibi ipsi etiam & proximo. In se (inquit) per amorem vnus efficitur, dum se intra se recolligens, & reductis affectibus cunctis, à locis, quibus captiui tenentur, solum vnum incommutabiliter amat, nec amplius in diuersa mutatur. Paratus enim per amorem in plura, numquam inuenitur vnus, vel idem, sed semper sibi ipsi dissimilis, quia toties variari cogitur, quoties quod amat, variatur. Proximo etiam per charitatem vnus homo, dum non solum sine querela, quantum in ipso est, idem omnibus studet effici, sed & omnium successibus coaptari; Gaudere cum gaudentibus, & flere cum flentibus, infirmari cum infirmantibus, & cum scandalizatis vri, iuxta quod scriptum est: Socius in tribulatione, & regno.] Anima itaque charitate vacua, est veluti corporis pars ab alijs partibus præcisa, & separata: Quæ licet fides sola, vtcumque vniat, & membrum Ecclesiæ mortuum faciat, tamen (quod atinet ad participationem vitæ) odium, & mala voluntas separat, & ab aliorum membrorum consortio disiungit. Anima verò charitatis, & sanctæ dilectionis plena, est quasi pars in suo loco collocata, alijs partibus iuncta, optime reliquis membris Ecclesiæ coherens, & cum eis vnum viuum Christi corpus, & quod amplius est; vnum cor, & vnum spiritum efficiens. Hanc pretiosam vnitatem Christus à Patre postulat, cum pro suis discipulis oratione completa, hæc verba subiungit. Non pro eis rogo tantum, sed pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, vt omnes vnus sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint.] Vnitatem petit Dominus, nõ qui dem naturalem, qua omnes adinncem, & cum Deo vna persona efficiamur, quod tamquam repugnans fieri nõ potest, sed vnitatem spiritualem charitatis, qua vnuerfi, idem sentiamus, idem sapiamus, idem intelligamus, & simos in sensu, & voluntate cõcordes. Qua etiam Patri, & Christo, ac Spiritui sancto, sicut vna membra vniamur, & in eo vno Deo nostro maneamus. Qui enim manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Bene, atque perfecte igitur est animæ ornari charitate, quæ eam viuificat, & principio ac fini suo, scilicet Deo, & reliquis membris, scilicet proximis, congruenter, aptèque coniungit.

Richard. d.
grad. cha.
vit. c. 50.

I. Ioan. 17.

I. Ioan. 4.

Rom. 13.

virtutes,

virtutes possidet, vt preceptis omnibus satisfaciat, & omnem legem, vniuersarum virtutum actus imperantem, adimpleat. Certè ita natura comparatū est, vt principium aliquarum actionum organa habeat, quibus illas actiones perficiat. Quare animæ, quæ fons est operum vitalium, instrumenta cõcessa sunt; visus ad videndum, auditus ad audiendum; olfactus ad olfaciendum, gustus ad gustandū; tactus ad contrectandū; imaginatio ad cogitandū; intellectus ad cognoscendū, voluntas ad amandū, & reliquæ vires huiusmodi, quibus opera vitæ propria facile eliciat. Charitas autem principium est omnium bonorum operū, quorum virtute in Deum finem nostrum dirigimur, illam verò virtutes reliquæ sequi debent, vt ipsarum ministerio, singula virtutū opera suauiter præbet. In quam sententiam rectè dixit Augustinus. Sicut radix omnium malorum est cupiditas; ita & radix omnium bonorum est charitas. Totam magnitudinem, & latitudinem diuinorū eloquiorum possidet charitas, qua Deum, proximumque diligimus. Et quibusdā interpositis apertius. Quapropter, fratres, sectamini charitatem, dulce, ac salubre vinculum mentium, sine qua diues pauper est, & cum qua pauper diues est. Hæc in aduersitatibus tolerat, in prosperitatibus tēperat, in duris passionibus fortis, in bonis operibus hilaris, in tentatione tutissima, in hospitalitate laetissima, inter veros fratres lætissima, inter falsos patientissima. In Abel per sacrificium grata: In Noë per diluuiū secura, in Abrahamæ peregrinationibus fidelissima; in Moyse inter iniurias lenissima; in Dauid tribulationibus mansuetissima; in tribus pueris blandos ignes innocenter expectat; in Machabeis fauos ignis fortiter tolerat: Casta in Susanna erga virum: in Anna post virum, in Maria præter virum. Et alio loco perspicuè docet, charitatem quatuor virtutes continere, quas sine aliarum lætissimo choro, nullus inueniet.

Aug. ser. 39. de tē. poro.

Aug. ser. 46. de tē. poro Per somn.

Rom. 5.

Gregor. 1. mor. c. 25.

At charitas nō solas virtutes omnes habet comites, sed dona quoque Spiritus sancti menti inseparabiliter tribuit. Quicumque enim veræ charitatis est particeps, in rebus saltem necessariis, & sine quibus æterna salus stare non potest, omnium istorum septem donorum in se sentit actiones. Sapientia quidem, diuina collustrat; intellectu, fidei arcana penetrat; cõsilio, creatoris ductui se subicit; sciētia; agenda, & omitenda perspicit, fortitudine, difficultates aggreditur, pietate, Dominū suum colit; & timore, ineffabilem maiestatem filiali quodam, ac trepido honore prosequitur. Et cum Spiritus sanctus in nobis per charitatem habitet, (Nam charitas diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis,) dona suā, quæ numquam deserit, nec à se auelli permittit, in mentem, quam sui domiciliū fecit, largitur influit, quibus eam mouet, & ab amore rerum labentium, & periturarum abducit. Hoc secundū Gregorium filij Iob se inuicē inuitantes in domo charitatis designabāt, & simul cunctis diebus comedentes portendebant, dona videlicet ista sibi inuicem, & charitati virtutum præcipue esse connexa. Nam si (vt ipse ait) minor est sapientia, si intellectu careat, & inutilis intellectus, si ex sapientia nō subsistat, vile cõsiliū, cui robur fortitudinis deest, & valde fortitudo destituitur, nisi per cõsiliū fulciatur, nulla sciētia, si vtilitatem pietatis non habeat, & inutilis pietas, si sciētiæ discretione careat; & timor quoque nisi has virtutes habuerit, ad nullum opus bonæ actionis surgit. Si hæc, inquam, ita sunt, liquet, quoniam hæc dona, quæ à Deo profecta, perfecta sunt, nunquam à se inuicem, aut à charitate separantur, sine cuius motu nullus eo-

A rum, aut sine aliorum adiumento, debitam sibi perfectionem tenet, & debitum splendorem actionis emittit.

Sed quid mirum, si habenti charitatem omnes virtutes, & omnia dona nō desunt, cui vel ipse Deus (ō res admirabilis, & omni stupore digna!) incola, & habitator non deficit? Si quis diligit me (ait) sermonem meum seruabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Quid est, Pater meus diligit eum, nisi ei hoc bonum præstantissimum volet, & misericorditer tribuet, vt adoptione sit filius Dei? Nā quotquot fide viua, & charitate informata receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri. Et quid est, Ad eum veniemus, Nisi Pater, & ego, & Spiritus sanctus hūc à nobis dilectum gratia donabimus, donis ornabimus, virtutibus cohonestabimus, & semper in eo tamquam in filio mirabilia operabimur: Qui enim spiritu Dei aguntur, hi sunt filij Dei? Vnde Augustinus pulchrè. Veniunt Pater, Filius, & Spiritus sanctus subueniendo, venimus obediendo, veniunt illuminando, venimus intuendo, veniunt implendo, venimus capiendo. [Et quid est, Mansionem apud eum faciemus?] nisi in eo intimè, & (si ita loqui liceret) præsentialiter habitabimus, non iam per essentiā tantum, & conspectum, & potentiam, sicut in cæteris rebus, sed speciali quadā ratione, sicut est Deus in tēplo sancto suo, vbi iugiter adoratur, & colitur; sicut hospes in hospitio suo, quod magno desiderio, & longo itineris ductu quæsiuit: sicut olitor in orto suo, à quo tribulos vitiōrū, & spinas peccatorum euulset, & arbores fructiferas donorum, ac virtutum seuit; sicut magister in schola sua, in qua docet hominem scientiam, non quæ inflat, sed quæ mentem ædificat, sicut sponsus in lecto suo, vbi cum sponsa sibi dilecta, quietissime dormit, & purissime requiescit, & tandem sicut pretiosa gemma in anulo suo, à quo non pulchritudinem accepit, sed decorem & splendorem impertit. Dilectio (inquit sanctus Pater Augustinus) sanctos discernit à mundo, quæ facit vnanimes habitare in domo. In qua domo facit Pater & Filius mansionem, qui donant, & ipsam dilectionem, quibus donent in fine suam manifestationem.

Ioan. 1.

Rom. 8. Aug. 1. tr. 78. in Ios.

C Et multis interpositis, addit: Ne quis porro existimet, Patrem tantummodo, & Filium, sine Spiritu sancto apud dilectores suos facere mansionem, recolat, quod superius de Spiritu sancto dictum est. Quem mundus non potest accipere, quia nō videt eum, nec scit eum, vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit. Ecce facit in sanctis cum Patre, & Filio, Sanctus etiam Spiritus mansionem. Beatus, apud quem Pater habitat, in quo Filius commoratur, & Spiritus sanctus mansionem facit. Beatus plane, quem Patris potentia sustinet, Filij sapientia docet, Spiritus sancti bonitas ab omni malo, & aduersitate custodit. Beatus, quem Deus sibi in domiciliū, ac sedem elegit, quoniam non iam terrenus, sed verè cælestis est, cum scriptum sit, Quia cœlum mihi sedes est, terra autem scabellum pedū meorum. Qui ad hanc dignitatem inhiat, diligit iustitiæ opera, & signa suæ dilectionis exhibeat, quibus seipsum, quietā sedem Christo offert: in qua ipse libentissime sedet, & hilariter requiescit. Quare seire admonet Bernardus: Quis ex vobis est, fratres, qui desiderat in anima sua sedē parare Christo? Ecce quæ nam illi serica, quæ tapetia, quod puluinar oporteat præparari. Iustitia, inquit, & iudicium præparatio sedis tuæ. Iustitia virtus est, quod suum est, vnicuique tribuēs. Tribue ergo tuis, quæ sua sunt. Redde superiori, redde inferiori, redde æquali, cuique quod

Aug. tra. 78. in Ios.

D Et multis interpositis, addit: Ne quis porro existimet, Patrem tantummodo, & Filium, sine Spiritu sancto apud dilectores suos facere mansionem, recolat, quod superius de Spiritu sancto dictum est. Quem mundus non potest accipere, quia nō videt eum, nec scit eum, vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit. Ecce facit in sanctis cum Patre, & Filio, Sanctus etiam Spiritus mansionem. Beatus, apud quem Pater habitat, in quo Filius commoratur, & Spiritus sanctus mansionem facit. Beatus plane, quem Patris potentia sustinet, Filij sapientia docet, Spiritus sancti bonitas ab omni malo, & aduersitate custodit. Beatus, quem Deus sibi in domiciliū, ac sedem elegit, quoniam non iam terrenus, sed verè cælestis est, cum scriptum sit, Quia cœlum mihi sedes est, terra autem scabellum pedū meorum. Qui ad hanc dignitatem inhiat, diligit iustitiæ opera, & signa suæ dilectionis exhibeat, quibus seipsum, quietā sedem Christo offert: in qua ipse libentissime sedet, & hilariter requiescit. Quare seire admonet Bernardus: Quis ex vobis est, fratres, qui desiderat in anima sua sedē parare Christo? Ecce quæ nam illi serica, quæ tapetia, quod puluinar oporteat præparari. Iustitia, inquit, & iudicium præparatio sedis tuæ. Iustitia virtus est, quod suum est, vnicuique tribuēs. Tribue ergo tuis, quæ sua sunt. Redde superiori, redde inferiori, redde æquali, cuique quod

Isa. 66.

Bern. ser. 3. de ad. uentū.

Psal. 8.

E tribue superiori, redde inferiori, redde æquali, cuique quod debes.

debes.

r. d. cha. 50.

17.

7. 4.

3.

debes, & dignè celebras aduentū Christi, parans ei iniustitia sedem suam. Ista iustitiæ opera, sunt certissima charitatis indicia, quæ Domino sedem parant, & domum ornant, & mundant, vt per charitatem in nos veniat, & tamquam in proprio conclauī commoretur.

Exod. 15.

Iam nihil possumus dicere, quod huius comparatione aliquid sit. Quid enim amplius? Quid maius? Quid nobilius mēs humana excogitare potest, quā ipsū Deum in suam ius ac possessionem vendicare? Quid honorabilius, aut ditius, quā toto ore dicere, & toto corde experiri, quod in Exodo cecinit Moyses, sequente, & respondente vniuerso cætu filiorum Israël. Iste Deus meus, & glorificabo eū; Deus patris mei, & exaltabo eum. Sed tamen si non maius, saltem aliud, & quidem magnum, & excellens dicamus. Charitatem scilicet, non solas virtutes, non sola Spiritus sancti dona, non solum Deū nobis tribuere, vt verè dicamus nihil nobis deesse; sed etiam in nostrum dominium transferre vniuersa bona proximorum (parum est hoc) etiam vniuersa bona Dei. O ingentes opes, o magna diuitiæ, o thesauri incomparabiles, quæ si non Dei possessionem magnitudine vincant, aut æquent, at saltem quæ mirum in modum fulgeant, atque resplendēat! Hoc autem gentes clamant, sacra pagina affirmat. Patres prædicant, ratio persuadet. Gentes clamant, quoniā si gentium prouerbiū est, amicorum omnia communia; qui per charitatem amicus est Dei, amicus est & omnium tam angelorum, quā hominum, huius amicitia causa in omnium bonorum, tam Dei, quā creaturarum (& hæc bona Dei sunt) possessionem, ac participationem admittitur. Sacra pagina affirmat; nā, si non affirmaret, non diceret Paulus: Omnia vestra sunt, siue Paulus, siue Apollo, siue Cephas, siue mundus, siue vita, siue mors, siue præsentia, siue futura; omnia enim vestra sunt, vos autem Christi. Quia, inquam, vos per charitatem Christi estis, tum amici, tum serui, ideo omnia vestra sunt, vestro nimirum iuri, ac possessioni subiecta, vt cum eis omnibus Christo subiiciamini. Patres prædicant: sed prolixum esset satis omnes recētere; vnum, aut alterum in medium adducamus.

1. Cor. 3.

Vnus sit Gregorius, qui de inuidis loquens, sic ait. Quid istis infelicibus, quos dum conspecta felicitas afficit, pœna nequiores reddit? Aliorum verò bona, quæ habere non possunt, si diligenter, sua facerent. Sic quippe sunt vniuersi consistentes in fide, sicut multa membra vno continentur in corpore, quæ per officium quidem diuersa sunt, sed eo quod sibi vicissim congruunt, vnum fiunt. Vnde sit, vt pes per oculum videat, & per pedes oculi gradiantur; ori auditus aurium seruiat, & ad vsum suum aures oris lingua concurrat; suffragetur venter manibus, ventri operentur manus. In ipsa igitur corporis positione accipimus, quod in actione seruemus. Nimis itaque turpe est, non imitari, quod sumus. Nostra sunt nimirum, quia et si imitari non possumus, amamus in aliis, & amantium fiunt, quæ amantur in nobis. Hinc ergo pensent inuidi, charitas quantæ virtutis est, quæ alieni quoque laboris opera nostra facit sine labore. Alter sit Leo Papa in hunc modum scribens. Cū igitur, & omnes simul, & singuli quique fidelium, vnum idēque Dei templum sint, sicut perfectum hoc in vniuersis; ita perfectum debet esse in singulis; quia est non eadem est membrorum omnium pulchritudo, nec in tanta varietate partium, meritum potest esse paritas; communionem tamen obtinet decoris, conuexio charitatis. In sancto enim amore confortes,

Leo ser. 10. quædrag.

etiam si non eisdem vtuntur gratiæ beneficiis, gaudent tamen inuicem bonis suis, & non potest ab eis extraneum esse, quod diligunt, quia incremento disteunt proprio, qui profectu letantur alieno. Tertius sit Rupertus de his agens, qui parum profecerunt, vt in ore duorum & trium testium, sicut omne verbum. Non sunt (inquit) carne virgines, sed bonum virginittatis in te, o Beata Maria, diligendo suum faciunt. Non alia præter te genuit regem Salomonem, regem tam magnum, tam magnificum, sed illa diligendo in te, hoc tam grande priuilegiū, regis eiusdem matres fiunt. Item non sunt martyres, neque sufficient inter fortes præliari, & pro amore regis Salomonis fundere sanguinem suum, sed martyres diligunt, & diligendo illos, gloriam eorum suam faciunt. Amplius dicam. Non sunt dii, sed diligendo Deum, dii, vel filij Dei sunt, sicut scriptum est: Ego dixi Diuinitas, & filij excelsi omnes. Ratio tandem persuadet: Quoniam si ea nostra sunt, quæ nobis tamquam propria famulantur, profectō, si amamus Deum, si diligimus proximis, omnia bona nostra sunt, quæ amantis vtilitati subseruiunt. Quod autem vsui nostro seruiant, audi Paulum dicentem: Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Certe, si voluntas non ficta, sed vera, & efficax pro opere reputatur; amor cuiusque virtutis, & cuiusque meriti aliorum, quo videlicet amore illam virtutem, ac meritum in alio diligimus, & nos (si facultas daretur) idem præstare vellemus. quid ni pro ipso facto, aut saltem pro magna eius parte reputetur? Et, si ista est omnis dominij, & possessionis vtilitas, rebus nostris vt, prout nobis fuerit congruentius; quis ambiget omnia amicorum bona esse diligentiis, qui ex eis non iam temporale commodum (quod valde exiguum est) sed spirituale emolumentum, & semper mansurum reportat? Si ergo charitas, & Deum, & omnia bona creata in amantis ius, ac possessionem transfert, quid quæso amanti deficiet, quod minus omnino perfectus existat? Quo indigebit, qui Deum habet? Quo carebit, qui omnes virtutes, & omnia bona in sinu sui cordis recondit? Quanam re priuabitur, cuius sunt vniuersæ proximorum opes, atque diuitiæ? Quid deerit illi, qui omnia ita possidet vt modò velit, nunquam eorum omnium possessionem amittat? R vera, si nihil vero Dei, & proximorum amatori deest ille reputandus est in virtute perfectus.

D

Nec postrema perfectionis qualitas à charitate abest, vt scilicet sit tamquam finis, quem omnibus bonis actionibus assequi cupimus: Nā reliqua charitati militant, & ea ratione præstanda sunt, quatenus charitati seruiant, si verò ei officiant, quamuis magna quamuis pretiosa, quamuis nobilia, penitus relinquenda. Nam quis non relinquat, quæ vitam tollunt, & mortem afferunt, licet vtilia, & optima appareant? At charitas gratiæ subnixæ, animæ vita est, quæ viuimus, quæ vegetamus, quæ ad meritum operamur. Abijciantur igitur omnia, quæ vitam hanc destruunt, & quæ illam conferunt, & promouent, tenentur. Dicat nobis Augustinus quo pacto in vita Christiana, sed præcipue in professione religiosa, quæ vite Christianæ purissima est pars, omnia charitati seruire debet. Charitas (inquit) præcipue custoditur, charitati victus, charitati sermo, charitati habitus, charitati vultus aptatur: coit in vnam conspiraturque charitatem, hanc violare tamquam Deum nefas ducitur, huic si quis resistit, expurgatur, atque vitatur, hanc si quis offendit, vno die durare non sinitur. Seciunt hanc ita commendatam esse à Christo, & Apostolis, vt si hæc vna abfit,

Rup. C. 1.
3. in illud
Media
charitate
cōstruit.

Psal. 81.

Rom. 8.

Aug. lib.
de mori
bus Ecclē-
siae c. 33.
tom. 5.

inania, si hæc adit, plena sine omnia.] Testimonium hoc verissimum est. Quoniam nihil religio Christiana, aut professio religiosa non respuit, quod charitati aduersetur, quod amori diuino, aut fraterio repugnet, quæ verò charitatem augent, dilectionem aduersus Deum, & fratres conseruant, ea studiosa iudicat, vtilia existimat, & tamquam sancta, & pura complectitur. Regula itaque omnium bonarum actionum charitas est, quæ mortificationem dirigit, corporis afflictionem, cum opus est, vrget, cum discretio requirit, moderatur, quæ virtutum moralium medium præscribit, quæ inter occupationem, & orationem tempus distribuit, quæ quodcumque aliud opus dimititur, & si congruum sibi, non reperit, non arroganter, sed sapienter, vt inutile, noxium, quæ contemnit. Nonne cuncta, quæ ad agriculturam pertinent, ad fructus colligendos tamquam ad finem, & scopum reuocanda sunt? Vnde fructus sunt veluti regula, & norma eorum, quæ ad terræ culturam, aut faciendâ sunt, aut vitanda. At charitas Dei, & proximi fructus est omnis spiritualis laboris, quo terram nostri cordis excolimus. Fructus autem spiritus (inquit Paulus) charitas, gaudium, Pax,] Et Augustinus. Charitas est fructus noster, quam definit Apostolus, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta.] Hac diligimus inuicem, hac diligimus Deum, neque enim vera dilectione diligeremus inuicem, nisi diligentes Deum.] Si charitas fructus est, perfectio spiritualis vita eam tamquam regulam respicit, eam finem, & scopum aliarum bonarum actionum agnoscit. Corporis maceratio, silentium, solitudo, proximorum conuersio, prædicationis munus, oratio, & meditatio, folia sunt, vel certè charitatis instrumenta, necessaria quidem, vt fructus charitatis nõ pereat, & natium decorem retineat: Charitas verò aliis omnibus comparata, est suauissimus fructus. Ne fructum perdamus, vt folia, aut instrumenta agricolationis seruemus sine quo, nec ipsa folia, aut instrumenta permanent. Quia amisso charitatis robore, omnia ruunt, & suam vim, & splendorem abiciunt. Si ergo charitatis, & perfectionis eadem est natura, & sicut ista, ita & illa, suum finem consequitur animus, suum locum occupat, omnibus bonis datur, & ad eam tamquam ad finem in omni actione spiritualis vitæ dirigitur, manifestum est, quia non in alio quam in charitate, tota perfectionis natura essentiæque consistit. Sed, quia in gemina charitate perfectionem esse diximus, altera aduersus Deum, altera aduersus proximum, & quia non omnem charitatem perfectionis, & sanctitatis nomine dignam censemus, ideo inquiramus oportet primùm, quæ charitas Dei, deinde, quæ charitas proximis, ita absoluta, & nobilis sit, & hanc dignitatem sibi vendicet, vt suos possessores perfectos, & sanctos faciat, nomenque perfectionis obtineat.

*Perfectionem non in amore concupiscentiæ
erga Deum, sed in vera charitate
amicitiæ consistere.*

C A P V T VIII.

CHARITATIS nomen, quæ Deum diligimus, latum admodum est, variasque notiones habens, quæ in mediū proferendæ sunt, & sigillatim explicandæ, ne eam, quæ pertinet ad perfectionis naturam ignoremus, & vnam dilectionem pro alia substituere, in verâ perfectionis adeptione falla-

Amur. ac primò charitas naturalis, quæ Deum auctore naturæ diligit, in quocumque statu fuerit possibilis, ab hac tractatione reiicienda est, quæ perfectionem animæ supernaturalem, gratia & specialibus auxiliis paratam, & nos in magnâ gloriæ cumulum inferentem, inquirat. Charitas verò supernaturalis, siquidem amor Dei esse definitur, duplex est, (nunc autem aliquantulum latè nomine charitatis vtimur) altera concupiscentiæ, altera amicitiae. Charitas concupiscentiæ, aut amor concupiscentiæ (vt propriè loquamur) est, quo Deum summum bonum nobis ipsis diligimus, aut propter nos ipsos diligimus. Nò quidem propter nos tamquam propter finem, ne in illam magnam peruersitatem ab Augustino commemoratam, incurramus, quæ homo malè agens fruitor vtendis, & vtitur fruendis, id est, creaturam finem sui facit, & Deum finem, propter quem omnia amanda sunt, refert in creaturam. Sed propter nos tamquam propter subiectum (sic enim in scholis loqui mos est) cui volumus, & amamus finem. Sicut enim volumus, aut amamus nobis cibum, ne fame pereamus, & vestem nobis, ne frigore algeamus, & ne turpes videamur, sic diligimus Deum nobis, vt cibum animæ, quo reficimur: vt vestem, quæ tegimur, & vt omne bonum nostrum, quo diuites, & honorabiles sumus. Hunc amorem parit consideratio nostræ necessitatis, & diuinæ liberalitatis. Nam dum nos aspiciamus, deformes, pauperes, imbecillos, & omnium bonorum indigos, Deum autem nostræ deformitatis destructorem, nostræ paupertatis prouisorum, nostræ imbecillitatis sustentatorem, & omnium bonorum datorem agnoscimus, fit, vt eum, sicut vnicam refugium nostrum, & vt fontem aquæ vitæ nos satiantis, diligamus. Amorem istum, eiusque causas Bernardus explicat in his verbis, Facit se diligi Deus, qui & bona facit, facit autem sic. Qui naturam condidit, ipse & protegit. Nam & ista condita fuit, vt habeat iugiter necessarium protectorem, quem habuit, & conditorem, vt quæ nisi per ipsum non valuit esse, nec sine ipso valeat omnino subsistere. Quod nec sanè de se creatura ignoret, ac proinde sibi (quod absit) superbè arroget beneficia creatoris, vult hominem idem conditor alto quodam salubrique consilio tribulationibus exerceri, vt cum defecerit homo, & subuenerit Deus, dum homo liberatur à Deo, Deus ab homine, vt dignum est, honoretur. Hoc enim dicit: Inuoca me in die tribulationis, eruum te, & honorificabis me.] Fit itaque hoc tali modo, vt homo animalis, & carnalis, qui præter se neminem diligere nouerat, etiâ Deum, vel propter se amare incipiat, quod in ipso nimirum (vt sæpè expertus est) omnia possit, quæ posse tamen proficit, & sine ipso possit nihil.] Hic ergo amor, licet bonus & sanctus, mercenarius tamen est, quem proprii commodi cognitio generat, & merces ac lucrum ad bonum amatum amplectendum inclinat.

ECharitas amicitiae, cui soli verâ & propria charitatis virtutis Theologicæ natura cõpetit, ea est, quæ Deum, nõ iâ nobis, aut propter nos, sed propter se ipsum, & propter suam bonitatem diligimus. Scitè namque dixit Bernardus: Non sine præmio diligitur Deus, & si absque præmij intuitu diligèdas sit. Vacua namque vera charitas esse nõ potest, nec tamè mercenaria est. Quippe non quærit, quæ sua sunt. Affectus est, non contractus, nec acquiritur pacto, nec acquirit. Sponte afficit, & spontaneum facit. Verus amor seipso contentus est. Habet præmium, sed id quod amatur. Nam quidquid propter aliud amare videaris, id planè amas, quod amoris finis pertendit, nõ per quod tendit. Paulus, non euangelizat, vt comedat,

Galat. 5.
Aug. 11.
89. in 103.

Bern. de
diligendo
Deo.

Psal. 49.

Bern. de
diligendo
Deo.